

การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม : ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค

Corporate Social Responsibility: Companies in the Stock Exchange of Thailand (SET), Industrial Products: Petrochemicals And Chemicals and Energy and Utility Resources

ศศิธร วงษ์วิชัย¹, สมใจ บุญหมื่นไวย², พร้อมพร ภูวดิน³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค โดยเก็บรวบรวมข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ในปี พ.ศ.2558, 2559 และ 2560 โดยใช้ตัวแปรอิสระ 6 ปัจจัย ได้แก่ ประเทศของผู้ก่อตั้งกิจการ ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี ISO 14001 ISO 26000 CSR Awards และลักษณะของกิจการ ตัวแปรตาม คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า มีเพียงปัจจัยด้าน CSR Awards เพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบต่อสังคม, กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์, กลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค

Abstract

The objective of this research is to study the impact of factors on disclosure of companies in the Stock Exchange of Thailand (SET), Industrial Products: Petrochemicals and Chemicals and Energy and Utility Resources by collecting data from annual report (Form 56 1) in 2015, 2016 and 2017. The independent variables include of 1) the country of the founder of the business, 2) the

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

type of auditor, 3) ISO 14001 4) ISO 26000 and 5) CSR Awards. The dependent variable is the disclosure of social responsibility information of companies listed on the Stock Exchange of Thailand for Industrial Products Petrochemicals and Chemicals and Energy and Utility Resources. The statistics methods used in this research are correlation analysis and multiple regression analysis in data analysis. The results showed that the CSR Awards had positive effect on the disclosure of social responsibility information of companies listed on the Stock Exchange of Thailand in the petrochemical and chemical industry and energy resources and educational utilities groups. This finding could be used as a guideline for stakeholders for decision making of organizations in the future.

Keywords : Corporate Social Responsibility, Industrial Products Petrochemicals And Chemicals, Energy and Utility Resources

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

อดีตที่ผ่านมา รัฐบาลไทย ได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญ กับการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ยังผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถูกทำลายลงอย่างมากและรวดเร็วจนขาดความสมดุล เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ และมีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งมีผลกระทบทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 – 2559) ได้มีการปรับปรุงแนวทางการพัฒนา โดยให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา ได้เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่า หากดำเนินงาน ตามแนวนโยบายด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับหนึ่ง เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์เราเป็นอย่างมาก อีกทั้งอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ สามารถนำมาใช้ประกอบอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย หากขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นแล้ว ก็จะก่อให้เกิดปัญหากับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งถ้าไม่มีแนวทางที่ดีในการจัดการหรือแก้ไขแล้วนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในที่สุด (ณัฐวรรณ สุนทรวริทธิโชติ, 2556)

จากปัญหาของสิ่งแวดล้อมของโลก หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยได้ส่งเสริมให้เกิดการรณรงค์ต่างๆในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยมีการจัดการอย่างเหมาะสมและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกันกับสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการส่งเสริมทางด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งดำเนินงานควบคู่ไปกับการขยายการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ ได้มีการจัดประชุมเพื่อส่งเสริมทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับเวทีโลก ในรูปแบบของกรีนมีตติ้งส์ (Green Meeting) เพื่อให้เห็นความเหมาะสมในการสร้างการเจริญเติบโตให้กับอุตสาหกรรมโดยที่ยังคงแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการสนับสนุนทางภาครัฐ ทำให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยได้มีแรงผลักดันตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างยั่งยืน และยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในการ

ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก (ธนกร กรทองทวีลาภ,2553)

การริเริ่มดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น สิ่งสำคัญพื้นฐานที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นก่อน คือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่ถูกต้องตรงกัน โดยเฉพาะเรื่องขอบเขตของความรับผิดชอบต่อสังคมที่มักเข้าใจไปคนละทิศละทาง กิจกรรมหลายแห่งยังเห็นว่าความรับผิดชอบต่อสังคม คือ เรื่องที่ธุรกิจทำประโยชน์ให้สังคม (จะด้วยความจำใจหรือสมัครใจก็ตาม) ในรูปของกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมนอกกระบวนการ (CSR-after-process) โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางธุรกิจ ซึ่งความจริงแล้วความรับผิดชอบต่อสังคมในกระบวนการ (CSR-in-process) หรืองานในธุรกิจนั้น มีความสำคัญยิ่งกว่ากิจกรรมเพื่อสังคมซึ่งมักจะมาในรูปแบบการบริจาคหรือทำกิจกรรมเพื่อสังคมเสียส่วนใหญ่ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555)

ด้านสิ่งแวดล้อมนั้นได้รับผลกระทบอย่างมากจากการที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งของการเกิดภาวะโลกร้อนก็คือ การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์เป็นกระบวนการนำวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมปิโตรเลียมไปผลิตต่อเนื่องจนเป็นเม็ดพลาสติก เส้นใยสังเคราะห์ ยางสังเคราะห์ สารเคลือบผิว และกาวต่างๆ และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภคได้มีวิวัฒนาการและการพัฒนาเทคโนโลยีจนเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานในอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งพลังงานเชิงพาณิชย์ที่มีอยู่ในประเทศทั้งหมด ประกอบด้วย น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติรวมถึงพลังงานไฟฟ้า เนื่องจาก 2 กลุ่มอุตสาหกรรมนี้ เป็นธุรกิจที่สร้างผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นการทำลายป่า การปนเปื้อนมลพิษในแหล่งน้ำและผืนดิน รวมไปถึงการละเมิดสิทธิชุมชน มลพิษทางอากาศหลากหลายชนิดจากโรงไฟฟ้าถ่านหินก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนนับล้านชีวิตและเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคและนำไปสู่การเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชาชนในแต่ละประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ความรับผิดชอบในกระบวนการนี้ เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียทั้งลูกค้า คู่ค้า ชุมชน สิ่งแวดล้อม ในสายอุปทาน (กิจการถึงต้นน้ำ) และสายคุณค่า (ต้นน้ำยันปลายน้ำ) ไม่เพียงแค่สังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่บนนอกอย่างเดียวยังหลักคิดในกรณีดังกล่าว คือ “อย่าทำ CSR ให้เป็นงานแต่เน้นทำงานให้มี CSR” ซึ่งนักบริหารในฐานะผู้นำองค์กร ควรต้องให้ความสำคัญกับการดำรงบทบาทการเป็นผู้นำกระบวนการ (Process Leadership) ที่มีความต่อเนื่องเป็นกิจจะลักษณะ มากกว่าบทบาทการเป็นผู้นำกิจกรรม (Event Leadership) ที่จัดเป็นครั้งๆ ตามโอกาสในเชิงสัญลักษณ์ สิ่งสำคัญถัดมา คือ การให้ความสำคัญกับเรื่อง CSR โดยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าหรือประโยชน์ที่จะได้รับ (ในแง่ของกิจการ) อย่างเป็นรูปธรรมได้ เช่น กิจการที่ทำ CSR อย่างจริงจัง สามารถลดข้อขัดแย้ง (Minimize Conflict) ระหว่างกิจการกับผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ ลงได้ และเป็นเหตุให้ธุรกิจสามารถทุ่มเทเวลาในการสร้างผลกำไรสูงสุด (Maximize Profit) โดยที่ไม่เกิดความชะงักงัน กำไรหรือความมั่งคั่งที่เกิดแก่ผู้ถือหุ้น ก็มีความชอบธรรม เพราะไม่ได้กลบผลเสียหรือทั้งปัญหาไว้เบื้องหลังให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียอื่นการที่กิจการมีเป้าหมายที่ถูกต้องในเรื่อง CSR เปรียบเสมือนมีเข็มทิศช่วยในการดำเนินธุรกิจ มีให้ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งไม่สามารถแลก (Trade-off) มาด้วยการทำกิจกรรมเพื่อสังคมทดแทนที่ปลายทางด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Institute: CSRI) ต่างเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นของบริษัทจดทะเบียนและองค์กรธุรกิจทั่วไป ที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและริเริ่มพัฒนากิจการของตนเองไปสู่ความยั่งยืนในมิติของเศรษฐกิจ สังคมและ

สิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักบรรษัทภิบาล (Environment Social & Corporate Governance: ESG) รวมถึงนำแนวคิดดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัย การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม : บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภค โดยจะศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (รายงาน 56-1) ในปี พ.ศ. 2558-2560 โดยจะศึกษาตัวแปรอิสระ 6 ปัจจัย ได้แก่ ประเทศของผู้ก่อตั้งกิจการ ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี ISO 14001 ISO 26000 CSR Awards และลักษณะของกิจการ ตัวแปรตาม คือ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2559 และ 2560 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในสื่อแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภค
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมพลังงานและสาธารณูปโภค

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานตามกรอบแนวคิด 5 ข้อ ดังนี้

สมมติฐาน 1 ประเทศผู้ก่อตั้งมีอิทธิพลทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

สมมติฐาน 2 ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของ
กิจการ

สมมติฐาน 3 ISO 14001 มีอิทธิพลทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

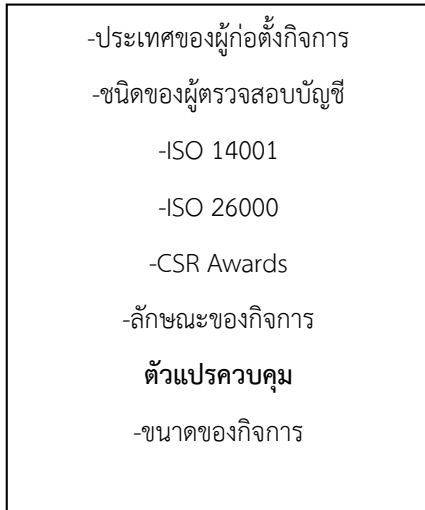
สมมติฐาน 4 ISO 26000 มีอิทธิพลทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

สมมติฐาน 5 CSR Awards มีอิทธิพลทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

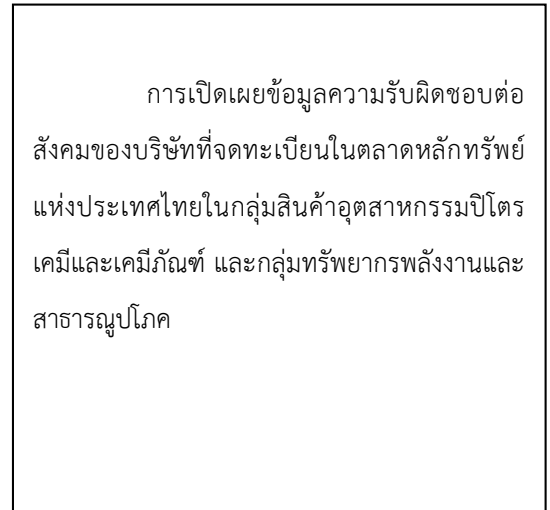
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในแบบแสดงรายการประจำปี (แบบ 56-1) ใน พ.ศ.2558 และ 2560 กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ผลการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดประยุกต์มาจากงานวิจัยของ (ศุภิยา จินดากุล, 2558)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย-กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ จำนวน 17 บริษัท และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภคจำนวน 49 บริษัท ในช่วงปี พ.ศ.2558 ถึง พ.ศ.2560

2. เครื่องมือ

แบบเก็บข้อมูลประยุกต์ข้อมูลมาจากงานวิจัยในอดีต (Rizk, Dixon and Woodhead, 2008)

เก็บข้อมูลทั่วไปของแต่ละบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค ซึ่งประกอบด้วย ชื่อบริษัท ขนาดของกิจการ ลักษณะของเจ้าของกิจการ ประเทศผู้ก่อตั้งกิจการ ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี ISO 14001 ISO 26000 CSR AWARDS และลักษณะของกิจการ

3. การเก็บรวบรวม

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่รวบรวมอยู่ในฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เปิดเผยต่อสาธารณชนจากเว็บไซต์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจากเว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2561 รวมทั้งบทความ ตำราวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดค่าตัวแปรตามแนวคิดของ Rizk, Dixon and Woodhead (2008) ดังนี้

1. ประเทศผู้ก่อตั้งมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ วัดมูลค่าโดยประเทศผู้ก่อตั้งกิจการ โดยหากเป็นประเทศไทย = 1 แต่หากประเทศผู้ก่อตั้งเป็นต่างประเทศ = 0

2. ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี วัดมูลค่าโดยหากเป็นบริษัทชั้นนำ (Big4) ประกอบด้วย บริษัท เคพีเอ็มจี ออดิท(ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ดีลรอยท์ พูซ โธมัส ไซยัค จำกัด บริษัท ไฟร์วอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส เอพีเอส จำกัด และบริษัท เอ็นทีสแอนด์ยัง จำกัด =1 แต่หากเป็นบริษัทอื่นที่นอกเหนือจากนั้น = 0

3. ISO 14001 การได้รับการรับรองว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดสากลด้านสิ่งแวดล้อม วัดมูลค่าโดยหากบริษัทได้รับใบประกาศ ISO 14001 = 1 แต่หากไม่ได้รับใบประกาศ ISO 14001 = 0

4. ISO 26000 การที่บริษัทได้รับการรับรองว่ามีการปฏิบัติตามแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคม วัดมูลค่าโดยหากได้รับใบประกาศ ISO 26000 = 1 แต่หากไม่ได้รับใบประกาศ ISO 26000 = 0

5. การได้รับ CSR Awards หมายถึง การที่บริษัทได้รับรางวัลบริษัทจดทะเบียนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมยอดเยี่ยม-วัดมูลค่าโดยหากได้รับ CSR Awards = 1 โดยหากไม่ได้รับ CSR Awards = 0

6. ลักษณะของกิจการ วัดมูลค่าโดยหากกิจการแบบธุรกิจครอบครัว หรือ กิจการที่ไม่ใช่ธุรกิจครอบครัว โดยการดูจากรายชื่อของผู้ถือหุ้นของกิจการ หากมีผู้ถือหุ้นที่มีนามสกุลเดียวกันมากกว่า 50% ให้ถือว่าเป็นกิจการแบบธุรกิจครอบครัว = 1 นอกเหนือจากนั้นเป็นกิจการที่ไม่ใช่ธุรกิจครอบครัว = 0

4. สถิติที่ใช้

ผู้วิจัยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งข้อมูลทั้งหมดก่อนนำมาวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลพบว่าเป็นไปตามข้อตกลง

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด จาก บริษัท กลุ่มปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ จำนวน 19 บริษัท และบริษัทในกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค จำนวน 49 บริษัท ในระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 ปี 198 รายการ โดยเป็นบริษัทที่ก่อตั้งในประเทศไทยทั้งหมด และส่วนใหญ่ใช้ผู้สอบบัญชีที่เป็น big 4 คิดเป็นร้อยละ 78.79 และส่วนใหญ่ไม่ได้รับการรับรอง ISO 14001 คิดเป็นร้อยละ 53.03 รวมทั้งไม่ได้รับการรับรอง ISO 26000 คิดเป็นร้อยละ 95.45 นอกจากนี้บริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้รับรางวัล CSR Awards คิดเป็นร้อยละ 83.33 และไม่ใช้ธุรกิจแบบครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งมีรายละเอียดแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามแบบเก็บข้อมูลในรูปแบบแสดงรายการประจำปี (รายงาน 56-1)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.กลุ่มอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย		
1.1 กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	17	25.76
1.2 กลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค	49	74.24
รวม	66	100
2.ประเทศผู้ก่อตั้งกิจการ		
2.1 ประเทศไทย	66	100
2.2 ต่างประเทศ	0	0
รวม	66	100

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3.ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี		
3.1 Big 4	52	78.79
3.2 ไม่ใช่ Big 4	14	21.21
รวม	66	100
4.ISO 14001		
4.1 ได้รับการรับรอง	31	46.97
4.2 ไม่ได้รับการรับรอง	35	53.03
รวม	66	100
5.ISO 26000		
5.1 ได้รับการรับรอง	3	4.55
5.2 ไม่ได้รับการรับรอง	63	95.45
รวม	66	100
6. CSR Awards		
6.1 ได้รับ	11	16.67
6.2 ไม่ได้รับ	55	83.33
รวม	66	100
7.ลักษณะของกิจการ		
7.1 ธุรกิจแบบครอบครัว	9	13.64
7.2 ไม่ใช่ธุรกิจแบบครอบครัว	57	86.36
รวม	66	100

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยสถิติสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคมและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค

ตัวแปร	การเปิดเผยข้อมูล	ประเทศผู้ก่อตั้ง	ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี	ISO 14001	ISO 26000	CSR Awards	ลักษณะของกิจการ	VIF
X	1.333	0.983	0.763	0.390	0.034	0.119	0.119	
S.D.	0.6093	0.1294	0.4266	0.4891	0.1815	0.3243	0.3243	
การเปิดเผยข้อมูล		-0.144	0.000	0.229**	0.103	0.518**	-0.029	
ประเทศผู้ก่อตั้ง			-0.73	0.105	0.025	-0.223**	0.048	1.088

ชนิดของผู้ ตรวจสอบ บัญชี				0.092	-0.042	0.081	0.083	1.028
ISO 14001					0.170*	0.208**	-0.007	1.123
ISO 26000						-0.069	-0.069	1.051
CSR Awards							1	1.133
ลักษณะของ กิจการ								1.016

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ มีค่าระหว่าง 1.016- 1.133 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity

การทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2559 และ 2560 ในรายงาน 56-1 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.455	.323		4.502	.000
	ประเทศผู้ก่อตั้ง	-.240	.314	-.051	-.764	.446
	ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชี	-.076	.093	-.053	-.815	.416
	ISO 14001	.145	.085	.116	1.714	.088
	ISO 26000	.381	.220	.114	1.730	.085
	CSR AWARDS	.930	.128	.495	7.265	.000***
	ลักษณะของกิจการ	-.067	.121	-.036	-.553	.581

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรปัจจัยด้าน CSR Awards เพียงปัจจัยเดียวที่มีนัยสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ($B=0.495$, $p < 0.01$) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค ดังนั้นผู้วิจัยจึงยอมรับสมมติฐานที่

5 ที่ว่า CSR Awards มีอิทธิพลทางบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ และปฏิเสธสมมติฐานที่ 1-4

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค มีเพียงปัจจัย CSR Awards ปัจจัยเดียว ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

เนื่องจากกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจผลิตภัณฑ์ปิโตร โดยมีวัตถุดิบหลักมาจากการปิโตรเลียม ซึ่งมีหลากหลายประเภทมาก ตั้งแต่พลังงานต่างๆ เช่น น้ำมัน หรือ แก๊ส แล้ว ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ก๊าซต่างๆ ไปจนกระทั่งเม็ดพลาสติก เส้นใยสังเคราะห์ อะไรก็แล้วแต่ที่มีต้นกำเนิดมาจาก ปิโตรเลียม อาจกล่าวได้ว่าเป็น ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ทั้งสิ้น ส่วนกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจผลิตไฟฟ้า ถ่านหิน และน้ำมัน โดยมีการขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติมากกว่ากลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมาก ดังนั้นเพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่า บริษัทของตนมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม หลักฐานหนึ่งที่สำคัญคือการที่บริษัทต้องแสดงศักยภาพในการได้รับรางวัลบริษัทจดทะเบียนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมยอดเยี่ยม หรือ CSR Awards ซึ่งบริษัทที่ได้รับรางวัล CSR Awards จะจัดเป็น Role Model หรือแบบอย่างที่ดีของบริษัทที่สามารถบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินธุรกิจเพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้น CSR Awards จึงมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

ด้านประเทศผู้ก่อตั้งกิจการของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค ผลการศึกษาพบว่าไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการอาจเนื่องมาจากการดำเนินงานของกิจการในประเทศไทยเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนกิจการเหล่านี้จึงหันมาให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการโดยไม่ได้คำนึงถึงประเทศผู้ก่อตั้งกิจการนับว่าเป็นผลดีต่อกิจการและสังคมเป็นอย่างยิ่ง (ศาริยา จินดากุล, 2558) ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในแบบรายงาน 56-1 ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประเทศผู้ก่อตั้งกิจการว่าเป็นประเทศไทยหรือไม่

ด้านชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชีของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค ผลการศึกษาพบว่าชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชีไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการอาจเนื่องมาจากปัจจุบันนี้ทุกกิจการหันมาให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียรับรู้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนทั้งข้อมูลที่เป็นการเงินและมีใช้ข้อมูลทางการเงินซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจการได้มีการลงทุนให้สังคมด้วยอย่างไร (ศาริยา จินดากุล, 2558) ส่งผลให้ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชีไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

ด้าน ISO 14001 เป็นมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำมาใช้งานในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี แต่สำหรับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ กลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค ผลการศึกษาพบว่า ISO 14001 ไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อ

สังคมของกิจการอาจเนื่องมาจากกิจการในกลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้ต้องมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบสิ่งแวดล้อมที่ดีอยู่แล้ว และเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ช่วยในการบริหารงานด้านการจัดการต่างๆ เพื่อก้าวไปสู่การบริหารงานในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กิจการจึงได้คำนึงถึงการเข้าระบบ ISO 14001 จึงทำให้ปัจจัย ด้าน ISO 14001 ไม่ส่งผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากงานวิจัยในอดีตอาจพบการศึกษาที่มีผลลัพธ์ที่แตกต่างกันเมื่อแบ่งชนิดของตรวจสอบบัญชีเป็น 2 ประเภท คือ บริษัทตรวจสอบบัญชีชั้นนำวิเคราะห์และบริษัทตรวจสอบบัญชีนอกเหนือจากนั้น จากการศึกษาของ (ศาคิยา จินดากุล, 2558) ผลการศึกษาพบว่า ชนิดของผู้ตรวจสอบบัญชีไม่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการอาจเนื่องมาจากกิจการหันมาให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียรับรู้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนทั้งข้อมูลที่เป็นการเงินและมีใช้ข้อมูลทางการเงินและจะแสดงให้เห็นว่ากิจการได้มีการลงทุนให้สังคมด้วย

ด้าน ISO 26000 ผลการศึกษาพบว่า ISO 26000 ไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการอาจเนื่องมาจากกิจการเห็นถึงความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่ได้นำข้อจำกัดในด้าน ISO 26000 และถึงแม้การที่บริษัทจะมีหรือไม่มี ISO 26000 ก็ยังคงเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้กิจการมีภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดีขึ้นผู้คนในสังคมยอมรับและให้การสนับสนุนให้กิจการอยู่รอดอย่างยั่งยืน (ศาคิยา จินดากุล, 2558) ส่วนหัวข้อที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือหัวข้อด้านสิ่งแวดล้อม อาจเป็นไปได้ว่าบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index จำนวนเกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน และกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าอุตสาหกรรมกลุ่มอื่นๆ ISO 14001 ของ (วิภา จงรัชต์ชัย, 2559)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษา การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภคเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด ในโอกาสหน้าผู้วิจัยอาจขยายกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น ผู้สนใจสามารถศึกษาเชิงลึกมากกว่านี้ โดยการศึกษาจากกลุ่มบริษัทอื่นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัท หรือ กิจการต่างๆ ที่มีขนาดแตกต่างกันไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม: ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์และกลุ่มทรัพยากรพลังงานและสาธารณูปโภค. แบบแสดงรายการ

ข้อมูลประจำปี 2558-2560, จาก [https://marketdata.set.or.th/mkt/aomstocklistresult.do?](https://marketdata.set.or.th/mkt/aomstocklistresult.do?TradingMethod=aomstocklistresult.do&market=SET&language=th&country=TH)

TradingMethod=aomstocklistresult.do&market=SET&language=th&country=TH

ความรับผิดชอบต่อทางสังคมและผลการดำเนินงานด้านการเงิน. วารสารวิชาชีพบัญชี, 9(24), 37-58.

ณิชาวรรณ วิชัยดิษฐ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

- 188-